

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 kor.
Helyben háshoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 kor.
Világke postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétéves és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 11.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetők és hirdetősek a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 158. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 július 15.

Ötven év az Úr szolgálatában.

Grócz Béla nagyprépost aranymiséje.

Grócz Béla káptalani nagyprépost, apostoli prototárus, püspöki helynök pappá szentelésének ötvenedik évfordulója van ma. Ez a nap ünnepe nemcsak Nagyvárad katolikusainak, hanem az egész egyházmegyének. Ha igaz az, hogy a lelki nagyság az egyedüli, ami minden tiszteletre érdemes, akkor Grócz Béla, ez a végtelenül szerény, puritán pap egyike a legnagyobbaknak, akit meg tisztelni kötelek mindenki, aki az igazi emberi nagyságot átérzeni és értékelni tudja.

Alább olvasható az aranymisés főpap egész életrajza. Ennek az Isten kegyelméből hosszú életnek egész története összefoglalható egy rövid mondatba, abba, amellyel a szentírás az áldott Jézus életét jellemzi:

„Körüljárt jót tevén.”

Egy hosszú életet töltött el a szegényeknek hirdetve az evangéliumot. A lelki üdvét munkálva olyan embereknek, akik dicsőséget nem nyújthatnak, akik talán nem is tudják eléggé méltányolni azt az áldásos működést, melynek hatása alatt fakadtak erényeik, növekedtek nemes érzelmeik, lánggra lobbant bennük az a tiszta szeretet, mellyel még ma is Istenhez ragaszkodnak, mellyel ma is átkarolják felebarátait. Bizonyára Grócz Béla szerény hívei maguk sem látták át, nem érezték át, de a világ sem képes méltányolni teljes szépségében azt, amit ötven év munkájáról Isten jegyzett fel az örökélet könyvébe.

De ez az ötven év nemcsak arra való volt, hogy másokat alakítson át Istennek tetsző lényekké, hanem

befejezte ezt a művet önmagában is s eljutott a lelki tökéletességnek arra az állapotára, melyben az „önszeretet meghalt és az Isten iránti szeretet él egyedül.”

Mennyi lelki erő kell ahhoz: egy hosszú életen át

mindig hiének maradni az első gondolathoz, mely a lemondás volt; változatlanul ragaszkodni egy érzelmhez, mely az önzetlenség; mindig szem előtt tartani egy célt, egy eszményt, egy irányt, mely a mások boldogítása; és mindezek között megtartani a lelkiismeret vidámságát, a nemes nyugalmat, a minden tetetés nélküli vidámságot!

Ma, mikor egy életnek megbírálásáról van szó, a világ mily mértéket fog alkalmazni bírálatajánál? A világ csak annak a sikernek tapsol, mely nagy zajjal lép fel s nem azt kutatja, ami a külfény alatt van. A világ csak oly eredményekért lelkesedik, ami a benső életet élő ember előtt nem egyéb mint hiúság. Hogy keresztény erények felett méltányos ítéletet mondhasson, ahhoz keresztény érzelmek, keresztény gondolkodás, keresztény meggyőződés szükséges. Magasabb álláspontra kell szállnunk, hogy tisztán láthassuk a lelki tökéletesség magaslatait.

Grócz Béla elmondhatná magáról, hogy „mindenkinek mindeneletem.”

Paptársaival szemben a szerető társ, aki bármikor szívesen végzi el az egyházi funkciót beteg paptársai helyett, a szegényeknek pedig gazdag segítője egészen addig, hogy ő maga szegénnyé válik. Nem is lehet várni tőle nagyobb alapítványokat. Grócz Béla nem az

az ember, aki vagyont gyűjt. Csak az a kérdés, hogy nem-e ez a helyesebb felfogása a kereszténység szellemének, mely azt tartja, hogy elég törődni a ma bajaival, s nem kell aggódni a jövőről. Grócz Béla vagyona is a ma, a jelen bajainak orvoslására áll készen. Az egyházi vagyon: A patrimonium pauperum, a szegények öröksége, s a javadalmas csak sáfára ennek a vagyonnak. Tehát a jövedelem is nem a holnap szegényeié, hanem a ma szegényei között osztandó ki.

A mai évfordulón a Magasságbeli papja leborul ott, a máriaradnai kegyoltár előtt, nem azért, hogy jutalmat kérjen 50 évi hü szolgálataért, hanem hogy új erőt kérjen a további munkára. Vele együtt az egész egyházmegye, főképen a szegények azért fohászkodnak az egek Urához, hogy Grócz Bélát sokáig tartsa meg nekünk.

Az aranymisés nagyprépost.

Grócz Béla 1843 január 1-én született Torontál megyében Keresztur pusztán, hol atyja Grócz Imre a Batthyány grófok uradalmi intézője volt. Hat esztendő volt, mikor a szabadságharc idején szüleivel együtt menekülni volt kénytelen. Ugyanis a ráczok a pancsovai csata után urai lettek a Dél vidéknek s rémes pusztítást és öldöklést rendeztek a magyarok birtokain. Az 1848/49-iki tél nagyon hideg volt, a Grócz család szánkába menekült Orosházára, hol rokonaik laktak. A hat éves kis fiu, úgy látszik, kegyetlenül megfázhatott az uton, mert a meleg rokonai hajlékba lépve, teljes határozottsággal kijelentette, hogy ő többet nem fog télen szánkázni. Damjanich vitéz seregei leverték a ráczokat s a rend helyreállításával a Grócz család még visszatért ugyan Kereszturra, de nem sokáig maradhatott ott, mert Grócz Béla édes atyja néhány év múlva meghalván, özvegyen maradt édes anyja — Licsek Mária — gyermekeivel együtt orosz rokonaihoz költözött.

A vallásos lelkű, jó gondos anya Béla fiát elemi iskolai végeztével Nagyváradra adta gimnáziumba. Osszeszedte, ami szegénységétől tellett s egy váradi polgár családnál, szerény, de gondos ellátást biztosított neki.

Az első osztályt olyan szép sikerrel végezte a kiváló tehetségű és szorgalmas gyermek, hogy b. e. Szaniszló püspök bevette őt a Salamon fundációnak nevezett finevelő intézetbe, melyből később Szaniszló áldozatkészségével a mai Szent József-intézet lett. 1857-ben b. e. Nogáll lett igazgatója a Salamon fundációnak. Nogáll rendkívül tapasztalt és szerencsés kezű nevelő volt, ki határtalan buzgalommal minden akadályt leküzdő lelkesedéssel fogott munkájához. Szeme felismerte növekedésében a tehetséget, lelkének egész hevével szerette a minden jóra fogékony gyermek szívet s a tudománynak, tapasztalatnak és a kegyeletnek minden erejével iparkodott megnyerni azt a legnemesebb hivatásnak. Grócz Béla édesanyja után legtöbbet Nogállnak köszönhet, ki megkedveltette vele a tanulást, belé oltotta a tudományszeretet és felébresztette lelkében a papi hivatást.

1861-ben Szaniszló felvette őt kispapjai közé s a váradi szemináriumban — ismét a Nogáll vezetése alatt álló intézetben — végezte theologiai tanulmányait, igazi jámborsággal észlülve elő magasztos hivatására.

Mikor befejezte szemináriumi éveit, 1865 nyarán Szaniszló püspök már beteges volt s ezért néhai Peitler Antal váci püspököt

kérte fel egyházmegyéje végzett kispapjainak felszentelésére. Ennek következtében Grócz Béla társaival együtt Vácra utazott s ott július 15-én — Apostolok osztása ünnepén — Peitler püspök kezeiből vette fel az egyházi rendet. Első szentmiséjét — volt tanára néhai Winterhalter Antal manuactora mellett — Nagyváradon, az Orsolya apácák templomában mutatta be az Urnak.

Szaniszló püspök az ő kiváló készségű és nagy buzgóságú ujmisés papját Nagyvárad Ujvárosra rendelte káplánnak.

Az ujmisés lelkesedésével és buzgóságával kezdte Grócz papi pályáját néhai Lázár Miklós váradi plebános oldala mellett. Az Olvasó társulat megalakítása és a májusi ájtatosságok életbe léptetése Nogáll lángbuzgalmán és Lázár lelkipásztori okosságán kívül Grócz jámborságának és tevékenységének bizonyosságai.

Az ujvárosi hivek közt még ma is többen vannak, akik tanuskodhatnak az ő volt kedves káplánjuknak odaadó működéséről. Bármennyire kedvelték is Gróczot a váradi hivek, ő falura vágyott, a falusi nép művelődésén, lelki üdvének munkálásán óhajtott fáradozni. Így került káplánnak a legnagyobb falusi plebániára, Endrődre. Itt azonban nem sokáig maradhatott. Ha falun volt is, tudták, hogy gyöngye a fiatal papságnak. Mikor Palotay László lett Nagyvárad-Olasziban plebános, Gróczot kérte maga mellé káplánnak. Grócz visszatért a központba, Váradra, de csakhamar vidékre keredzkedett s Gyulán lett magyar káplán, hol aztán négy esztendőig maradt, 1874-ig, amikor t. i. igazi nép-lelkész lett a békésmegyei Csorváson.

Csorvás valamikor a középkorban virágzó községe volt Békésvármegyének; de a másfél százados török hódoltság alatt ez is a többi békésmegyei községek szomorú sorsára jutott: teljesen elpusztult. Régi határa a gyulai határba olvadt be. A múlt század hatvanas éveiben a tagosítás alkalmával sok gyulai polgár itt kapta ki földjét s ezek, hogy a napi munka után ne kelljen visszajárniok Gyulára, földjükön építettek maguknak hajlékot is. Így támadt fel romjaiból új életre Csorvás község, melynek első lelkésze a volt gyulai magyar káplán, Grócz Béla lett. Szerencsés község, mely első lelkészeül ilyen apostoli lelkű fiatal papot üdvözölhetett! Egy új hitközség szervezése valóban apostoli munkát követel az első lelkésztől. Kényelmet, jövedelmet s más földi jókat nem nyújt lelkészenek az új hitközség, sőt ellenkezőleg, minél több lemondást, nélkülözést, áldozatot és önzetlen fáradozást követel ettől. Grócz Béla nagyon jól tudta, mi vár reá Csorváson és éppen azért vágyott oda s készségesen vállalkozott az új hitközség szervezésére és vezetésére. Nemcsak első lelkésze, hanem első oktatója, tanácsadója, vezetője, barátja, jeltetője lett a csorvási népek, mely valláskülönbség nélkül nagy tisztelettel, szeretettel és ragaszkodással vette őt körül. Ha jó módot, kényelmet nem is nyújtott neki a csorvási nép, lelki örömet annál többet. Mikor odament, vályogból készült kis ideiglenes kápolna volt csak a telepen, az első iskolának az alapjait akkor rakták le s mikor másfél évtized múlva eltávozott onnét, már 1500 lélekből álló virágzó hitközséget adott át utódjának nagyrészt egybe volt gyűjtve; a pénz az új templomra és előkészítette a második iskola építését.

Hogy ma a harmadfélezer lelkét számláló virágzó hitközségben a szép új templom mellett apáca-zárda és két iskola működik a csorvási katolikusok lelki művelésén, hogy a kis curatiától önálló plebánia lett kápláni állomással: abban oroszán része van az első lelkész apostoli fáradozásainak és megszámíthatatlan anyagi áldozatainak.

Grócz Béla annyira szerette az ő csorvási népét, hogy bár az egyházmegyei kormányzat nagyobb teret óhajtott adni az ő lángbuzgalmának és fényes tehetségeinek, ő nem volt hajlandó otthagyni nyáját. Azonban 1889-ben, mikor a váradi egyházmegye

legszebb és legnagyobb falusi hitközsége a békésmegyei Endrőd község oly tragikus módon vesztette el lelkipásztorát, belátta, hogy nagyobb szükség, tizezer lélek boldogulása követeli az ő működését, meghajlott püspökének másodsor feléje hangzó hívó szava előtt s Endrőd plebánosa és egyuttal a kerületnek esperese lett.

Endrőd valóságos drágagyöngye a békésmegyei katolicizmusnak. Tizezer jóval meghaladó lakói mind egyszálalig katolikusok s ma már teljesen magyarok. A törökvilág után ujjaalakult község lakóinak nagy része — mint nevük ma is mutatja — felvidéki tót volt, de ma már a legöregebb asszony sem tud tótul, pedig a csabai, szarvasi lutheránusok ma is többnyire tótul beszélnek. A községben a plebános olyan mint egy pátriárka, kinek intését, atyai szavát mindenben megfogadják, követik. Grócz valóságos pátriárka volt a községben. Gondja minden hívére kiterjedt, a kubikos munkásra és zsellérré éppen úgy, mint az 500 holdas paraszt kisbirtokosra. Szívén viselte hiveinek nemcsak lelki üdvét, hanem mindannyinak s az egész községnek anyagi boldogulását is.

A XVIII. század közepén a Haruckern grófok által épített hatalmas — Grócz idejében szépen kifestett — nagy templomban, mely ezek befogadására képes, minden vasárnap négy mise és két predikáció van, mindegyikre zsufolásig megtelik a templom, pedig az első mise után a szó szoros értelmében kiürítik a templomot, annak aki már egy misét hallgatott, nem szabad bent maradnia, hogy mindenkinek legyen alkalmaz. misét és predikációt hallgatni. Emellett Grócz gondoskodásából a tanyaiak számára 1897-ben Kondoros tanyán új templom épült s ugyancsak két évvel ezelőtt — Grócz hozzájárulásával — új lelkészség is létesült. Iskola nem kevesebb, mint 16 van Endrődön, miadannyi községi, kath. jelleggel; az egyik nagy tanyán — Simabereken — három éve Széchényi püspök épített új iskolát.

Grócz Béla érdemtelen működése nem maradhatott elismerés és jutalom nélkül. Az apostoli király Ő Felsége — Schlauch bíbrik elösterjesztésére — 1895-ben dravezzi cz. prépostnak 1900-ban pedig nagyváradi kanonoknak nevezte ki.

A váradi káptalanba kerülve folytatta a lelkipásztori működést egyrészt mint a székesegyház poenitentiáriusa, gyóntatója, másrészt készségesen segítve a plebániákon prédikálni és az istentiszteletet végezni.

Egyuttal ő a káptalannak alamizsnása, kinek áldott kezéből kapják a váradi szegények havonként a káptalan kegyadományait. Hogy a káptalani alamizsnapénztár járulékait mennyivel toldja meg a magából, hogy szegényeit gyámolithassa — az csak a jó Isten aranykönyvében van feljegyezve. Amint az álmokönyv azt tartja, hogy tyukhust enni — jó, — úgy a felületesen gondolkodó emberek azt tartják, hogy: váradi kanonoknak lenni jó. Egy tekintet a váradi káptalan nagyprépostjának aszkéta arcára és egy tekintet az ő ütött-kopott butoraira, szerény berendezésére meg győzhet mindenkiket arról, hogy Grócz Béla két javadalmának jövedelméből legkevesebbet önmagára költ.

A szegények, templomok és iskolák mellett rendkívül sokat áldoz Grócz a modern katolikus szociális intézmények támogatására. Ebben a tekintetben Grócz Béla nagyon is modern felfogású ember. Minden olyan intézményt, amivel az emberek boldogulását elő lehet mozdítani és amivel a társadalmi nyomort csak valamennyire is enyhíteni lehet — egész lélekkel karol fel és két kézzel támogat. Rókkantak egylete, Iparos menház, Legényegylet, Kath. kör, kath. sajtó, patronázs és gyermekvédelem olyan Maecenást tisztel benne, akitől kérni sem

kell, aki magától hordja áldozatait a közjó oltárára.

Amióta kitört a háború, nincs a háborús jótékonyagnak az a neve, amelyből ő bőségesen ki ne venné részét. Biharmegye nagybirtokosai közt mint nagyprépost igen előkelő helyen van, de mióta megjelent a kormány rendelete, nincs asztalán más, mint hadikenyér. Egyik volt kartársának a hagyatékából igazi aranylánchoz és keresztet jutott: de mikor aranyat kért a haza, azt is felajánlotta a haza oltára. A máramarosszigeti betörés alkalmából előzőlötték Váradot a menekültek, nála 6 tagu család talált oltalomra.

Nagy műveltségű, alapos tudású ember, ki falusi plébános korában is irodalmi színvonalon maradt, de ennek dacára — mesteréhez Nogállhoz híven — inkább a szív, mint az ész embere, kész minden áldozatra, hogy másokon segíthessen. Ez az oka annak, hogy alapítvány még nem fűződött nevéhez

(bár Csorvás, Kondoros-tanya és Szilágy-somlyó sok áldozatában kerültek); ő maga a nagy alapítványokat tevő főpapokkal szemben — igen jellemzően — csak olyan foltozó-kanonoknak tartja magát. De félévvel ezelőtt, a nagypréposti kinevezéssel nagy javadalomhoz jutott; ha Isten életének kedvez, jutni fog most már nagyobb foltozókra is.

Egyszerű falusi pap akart maradni mindvégig. A Gondviselés másként rendelkezett vele. Erdemei és életszentsége minden szerénysége mellett is utat törtek neki a magasba: Nagyprépost, pápai főpap, püspöki helynök lett belőle. Az aranyiszívű és aranymisés főpapnak őszinte szívből kívánjuk: élete ragyogó példájával tündököljön sokáig Szent László ősi váradai káptalanának élén, legyen sokáig alkalma foltozni az emberi nyomoruság rongyait, felszárítani a szenvedés könnyeit!

Dr. V. Gy.

A harctereken nyugalom van.

Budapest, július 14. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az általános helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér.

Budapest, július 14. (Hivatalos.)

A tüzérségi harcoktól és csatározásoktól eltekintve, a délnyugati hadszíntéren semmi sem történt. *Höfer.* (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ossowiec eleste közel.

Budapest, július 14. (Saját tud.) A Vossische Zeitung írja: **A pétervári katonai körök nagyon aggódnak Ossowiec várának sorsáért. A közvélemény lassan előkészítik a vár elestére.**

Megbukott olasz vezérkar.

Budapest, július 14. (Saját tud.) A Stockholms Dagblad jelentése szerint a Frankfurter Zeitung írja, hogy husz olasz tábornokot és ezredest nyugdíjaztak. Cadorna annyira ellene van a dardanellai akciónak, hogy lemondással fenyegetődött.

Románia magatartása.

Berlin, július 14. Chiassóból jelentik a Lokalanzeigernek: Magrini, a Secolo neves munkatársa hosszú és rendkívül tartalmas cikket küldött táviratban lapjának Románia és a négyes szövetség tárgyalásainak előzményeiről, mostani állásáról és arról a kérdéssel, vajjon részt fog-e venni Románia a háborúban.

Bevezetőleg kénytelen elismerni Magrini, hogy a német diplomácia, karöltve a hadsereggel és a szövetséges magyar és osztrák monarchiával, az egész vonalon győzött.

Bukarestben Olaszország vállára szeretnék áthengerelni a felelősség sulyát azért, hogy Románia nem interveniál s odáig mennek a román főváros tekintélyes tényezői, hogy majdnem árulással vádolják Olaszországot, szemére hányják, hogy azokban a tárgyalásokban, amelyek a római kormány és a magyar és osztrák monarchia között végbementek, nem volt tekintettel a román nemzeti követelésekre.

Ezt a szemrehányást Magrini annak a ténynek megállapításával utasítja vissza, hogy Olaszország aznap, tehát egy hónappal előbb

megüzente a háborút a magyar és osztrák monarchiának, hivatalosan bejelentette Bukarestben ennek a szerződésnek megkötését, tehát Románia már akkor tudta, hogy Olaszország egykori szövetségesének hadat fog üzenni.

Köztudomású, hogy Magrini az olasz publicisták legkiválóbbika, akinek kormányával szoros összeköttetései vannak. Éppen ezért feltétlenül hitelt érdemlő az az állítása, hogy Olaszország már április 25 én eltökélte magát a háborúra és az utolsó hónapban csak szinleg tárgyalt a német birodalommal és a magyar és osztrák monarchiával, ezeknek a tárgyalásoknak pedig az volt a titkos céljuk, hogy félrevezessék a német birodalmat és a magyar és osztrák monarchiát.

— Oroszország kész volt Románia minden követelését teljesíteni. Románia azonban nem állott kötélnek, mert szilárdul ragaszkodott ahhoz az elvéhez, hogy csak akkor határozza el magát a háborúra, ha azzal semmiféle kockázat nem jár többé.

Egy román vezérkari tiszt mondotta nekem a következőket:

— Románia serege kicsiny ahhoz, hogy határait Ausztria-Magyarország és Bulgária

ellen egyidejűleg védelmezze, tehát nem is masirozhatna addig, míg jobbszárnya nem csatlakozott az orosz sereghez. De előbb Oroszországnak ismét meg kell szállania Bukovinát, a Moldovát pedig biztosítani kell az egyesült német, magyar és osztrák seregek várható támadása ellen, mert különben az a veszedelem fenyegetné a román sereget, hogy kettészakad. Nagy baj, hogy a román sereg szűkében van a municiónak és a lónak.

Románia helyzetét így jellemzi Magrini:

— Románia és a központi hatalmak között levő szövetség nincs felbontva. Bulgária és Románia között nem jött létre olyan egyezség, a mely Bulgáriát semlegességre kötelezné. A román ellenzék, a mely a háborút sürgeti, megszakított minden összeköttetést a kormánnyal és vádolja, hogy szerződésességét követett el. Bukarestben és Romániában nem lehet közvéleményről beszélni.

Megszűntek a háborús tüntetések, az élet nyugodt, inkább a semlegesség mellett jelentkeznek demonstrációk. A harcias hangulatnak ez a hirtelen megcsappanása az ellenzék tekintélyének rovására ment s így történt, hogy Bratianu-szfinksz körül olyan atmoszféra kezd terjedni, mintha a román nép némán helyeselné minden cselekedetét.

Bukarestben ugyyszólván mindenki hisz az egyesült német, magyar és osztrák seregek végleges győzelmében a galíciai események óta. A német ügynökök nagy-szerűen dolgoztak Romániában s elérték azt, hogy a román sajtó éppenséggel nem lelkesedett Olaszországért, mikor megüzente a háborút.

Az ántánt sikertelen tárgyalásai Bulgáriával.

Szófia, július 14. *Todorow volt bulgár pénzügyminiszter egy újságcikkben fejtette ki, hogy az ántántnak Bulgáriával folytatott tárgyalásai nem is vezethetnek eredményre.*

Uj orosz sereg a Bosporus ellen.

Genf, július 14. Oroszország új, kétszáz ezer főből álló hadsereget összpontosított Odesszában, amelynek célja a Bosporus forszírozása.

Az orosz-japán tárgyalások.

Hamburg, július 14. A Hamburger Fremdenblatt szerint az Oroszország és Japán között folyó tárgyalásoknak az a célja, hogy olyan véd- és dacsövetséget hozzon létre, amely Oroszország jelenlegi szövetségesei közt, különösen Angliától nagyobb mértékben függetlenítse, amivel szemben Oroszország hajlandó Japánnak messzemenő gazdasági engedményeket tenni.

Az oroszok nem hiszik nagy vereségeiket.

Budapest, július 14. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Goremykin a дума pártelnökeit fogadta és kijelentette, hogy kívánságait a minisztertanács elé terjeszti. A helyzet sokkal jobb, mint gondolják. A vereség sem akkora, mint a fantasztikus hírek beszélik.

Az oroszok békés szándékai.

Budapest, július 14. (Saját tud.) A Vossische Zeitung krisztiániai tudósítója beszélt egy ismert orosz nagyiparossal, aki a következőket mondotta:

Mindenki, még a tiszték is tudják, hogy Oroszország Németországot nem győzheti le. Hiszik, hogy Oroszország — bár külön békét nem köt — csakhamar kijelenti szövetségeseinek, hogy a további harc céltalan.

Oroszország és Németország a háboru után egymáshoz közelednek. Békés természetű meglepetésekre lehetünk elkészülve.

Elsüllyedt orosz hadihajó.

Szófia, július 14. A Rurik orosz páncélos cirkáló Odesszánál, aknától, vagy torpedótól felrobbantva elsüllyedt.

Az olasz háboru intenzivebb folytatása.

Lugano, július 14. Félhivatalos jelentés szerint, úgy látszik, hogy az olasz háboru már a legközelebbi időben intenzivebben fogják folytatni. Porro tábornok visszatért Rómába és a minisztertanácsnak jelentést tesz a Párisban létrejött megállapodásokról.

Az olasz harcok egyharmada eltelt.

Budapest, július 14. (Saját tudósítónktól.) A Presse tudósítójának egy magasrangú katonatiszt kijelentette, hogy a tiroli határszakon a harcok egyharmada eltelt, mert a korai tél — legkésőbb október elején — az ellenséges hadműveleteket megakadályozza.

Asquith nem akar tudni a békéről.

Rotterdam, július 14. Az angol alsóház ülésén egy képviselő kérdést intézett Asquith lord miniszterelnökhöz, hogy az ellenséges államok milyen alapon hajlandók a békét megkötni. A békefeltételek tárgyalták-e Belgium és Észak-Franciaország kiűritését. Asquith azt felelte, hogy mindezekről nincs tudomása.

Uj támadás készül a Dardanellák ellen.

Berlin, július 14. A Lokalanzeiger basseli távirati tudósítása szerint a Massagero d'Athenes hírül adja, hogy a szövetségesek lázasan dolgoznak egy a Dardanellák ellen irányuló új nagy kombinált támadás előkészítésén. Maltából a megsérült hadihajók kijavitva visszaértek, Angolországból és Franciaországból új erősítések jöttek és Angliából több nagy ágyu és rengeteg sok munició érkezett. Az új nagy támadás, hír szerint, még július utolsó napja előtt megkezdődik.

Németország döntő csatára készül Franciaország ellen.

Amsterdam, július 14. A kitűnően informált párisi Temps közli ezt a nagyjelentőségű hiradást a flandriai harotéren várható és részben már lejátszódott eseményekről, amelyek közé Arras elpusztítása is tartozott.

— Bizonyosnak látszik, — írja a Temps — hogy a németek igen tekintélyes erőseiteket szállítottak és szállítanak Flandriába.

Most is, mint mindig, amikor csapatok áthelyezése történik, néhány napra elzárta a belga-hollandi határt, hogy ezzel elejét vegyék a csapatmozdulatokkal kapcsolatos esetleges indiszkrécióknak. — Hollandi és angol forrásból eredő értesülések azonban igazolják, hogy igen sok német katonai vonat halad át Brüsszelen és Középs-Belgiumon. A Morning Post határozott állítása szerint ezek az új német csapatok Brüsszelszélből legnagyobb részben Courtrai és Tournai irányában haladnak, hogy az Ypern, Lens és Arras között álló német arcvonal erősítésére szolgáljanak.

Ezeket az információkat nyomon követi az a hír is, hogy ezen a fronton maga Vilmos császár fogja átvenni a fővezérlést s hogy az igen tekintélyes német haderő az északi front két meghatározott pontján nagy-szabású hadműveleteket fog kezdeni.

Ghenadiew öngyilkossági kísérlete.

Bukarest, júl. 14. Szófiából az a hír jött, hogy Ghenadiew volt bolgár miniszter, akit a király és minisztere ellen irányult, szófiái bombamerényletben bűnrészesség miatt letartóztattak, a vizsgálati fogásban öngyilkosságot kísérelt meg. Rómában rendkívül kinosan hatott Ghenadiew letartóztatásának a híre, mert azt arra magyarázzák, hogy Bulgáriában a hangulat végleg az oroszok ellen fordult, mert ő volt az oroszbarátok vezére.

A lakosság liszt-ellátása.

Hogy vélekednek a miniszteriumokban a hatósági kezelésről.

A legutóbbi városi közgyűlésen nagy vitát keltett a városi tanács javaslata, hogy a lakosság gabonával és liszttel való ellátását Nagyvárad városa továbbra is kezében tartsa. Mivel a lakosság nincs abban a helyzetben, hogy szeptember 15-ig beszerezhesse egy évi szükségletét.

Továbbá javasolta a tanács, hogy a vásárlási engedélyt szerezzék meg a város, még pedig egy évre, 1200 vagon buzára és 170 vagon zabra s egyben kérje a törvényhatóság a várostól a vásárlási határidő kitolását ez évi november 1-ig; végül emelje fel a miniszter a magánosok által beszerezhető havi 10 kiló buzut legalább 15 kilogrammra.

A tanács javaslatával szemben dr. Moskovits József bizottsági tag szólalt fel s a hatósági kezelés költséges voltának hangoztatása mellett azt indítványozta, hogy a hatósági kezelés helyett a város közönségének liszttel való ellátását bízzák a szabad forgalomra a malmok, vagy más faktor közbejöttével. Így a városnak nem kell mintegy 5 millió koronát befektetni gabonába.

Lukács Ödön főjegyző, az élelmezési ügyosztály vezetője két ízben is kifejtette a hatósági kezelés szükségét, a tanács javaslatában foglalt indokok alapján. A közgyűlés többsége azonban visszaadta a tanács javaslatát, hogy a kérdés alapos tanulmányozása után újból tegyen javaslatot, még pedig sür-

gösen, a még e hónapban tartandó rendkívüli városi közgyűlésnek.

Tekintve a kérdés fontosságát, Rimler Károly polgármester és Lukács Ödön főjegyző felutaztak Budapestre s úgy a kereskedelemügyi, mint a belügyminiszteriumban tárgyaltak azokkal a faktorokkal, akik a kormány rendeletét készítették s egyáltalán ezt az egész kérdést intézik.

Ezek a faktorok igazolták a tanácsi javaslatban lefektetett álláspont helyességét, hogy a lakosság liszt-ellátásáról a hatóság köteles gondoskodni. A miniszteri leirat megszabja a termény zár alá vételét s a gabonamennyiség megtartásában úgy a termelő, mint a fogyasztó korlátozva van, bizonyos mennyiségre. Vásárlásra csak a magánfogyasztónak, a szervezeteknek, intézeteknek és a városoknak van joga.

Ha Nagyvárad minden lakosa betudná szerezni, egész évi gabonaszükségletét önmagától megszűnnék minden hatósági beavatkozás. A lakosság 70 százaléka azonban nincs abban a helyzetben, hogy egy évi gabonaszükségletét beszerezze s így nem csak joga, de — a miniszteriumban szerzett információ szerint — egyenesen kötelessége a városnak, hogy a város biztosítsa a lakosság kenyér és liszt-szükségletét.

A malmok nem is vásárolhatnak, mert nem kapnak vásárlási jogot.

A hatósági ellátásra vonatkozólag tehát a tanács javaslatának első pontja fennmarad s ezzel el van döntve ez a kérdés.

Az azután más kérdés, hogy a város által ily képen biztosított nyers terményt hogy hozzák forgalomba; a város saját maga, vagy megbízott útján, amely megbízott esetleg lehet a malom is, de csak a város átruházása és engedélye alapján.

Lehet, hogy a Hadi részvénytársaság szerzi be az egyes városok részére az egy évi szükségletet; erre nézve most folynak a tárgyalások s valószínűleg megállapodás jön létre a kormánnyal. Ha ez a megállapodás létre jön, arról a kormány értesíti a városokat. Ez javára lenne a városoknak, mert nem kellene milliókat befektetni. A városok érdeke meg lenne óva, mert a kormány a városra kedvezőtlen feltételekkel nem hagy jóvá szerződést.

Hogy a termény bevásárlásával kit biz meg a város, vagy kivel örölteti, hogyan juttatja a lisztet a fogyasztóhoz, ez teljesen a város belügye. Azonban ha a város ki is adja a kezéből a liszt eladást, a felügyelet, az ellenőrzés a város kötelessége, utalványok útján, hogy a visszaéléseket: a liszt összeharásolását, nagyobb mennyiség vásárlását, a liszt idegenbe szállítását meggátolja.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Húr különlegességek.

Alpesi Magyar Hadiujság.

Junius 24-én jelent meg az első szám.

Élénk emlékezetünkben van még mindenikünknek a Przemyslben készült Tábori Ujság. Ez volt az első magyar sajtótermék, mely gyilkos csaták közepette készült csupa ellenség alkotta gyűrűben. A Tábori Ujságnak most párja akadt. Az új ujság, mely minden tekintetben méltó utóda a przemysli-nek, az olasz harctéren készül csekély 3200 méter magasban a tenger színe felett.

A legelső számot *Justh Tibor* tüzérhadapródörmeester küldte el szerkesztőségünknek. A kedves lap, első száma, mely egyike lesz valaha a legbecesebb emlékeknek, ma az olasz harctéren küzdő katonáinknak szolgáltatja a legfrissebb híreket, azokhoz intéz buzdító, lelkesítő szózatot. Majd ügyes szerkesztői összeállításban az összes harcterekről beszámol.

Bennünket mindenesetre legjobban érdekelnék azok a hírek, amelyek a déli harctéri eseményekről számolnak be.

Az első lapszámban mindjárt a parancsnok irt vezércikket.

A lap 8 oldalon jelenik meg. Az első oldal szövege a következő:

Alpesi Magyar Hadiujság

Hírek harctéri csapataink számára

1. szám. 1915. június 24. Csütörtök.

Katonák!

Már négy hete, hogy délnyugati határunk sziklabércein álltok, megakadályozandó a galád és alattomos ellenségnek a monarchia földjére való benyomulását.

Eddigi magatartástok bizonyára meggyőzte már a velünk szemben álló olaszokat arról, hogy aljas szándékaikból kiinduló tervük nem fog valóra válni; hiszen a háboru kitörése óta jóformán egy talpalatnyi földet sem tudtak megszerezni a magunk választotta védőállásokon túl. Immáron bizonyára rájött arra, hogy nem számolt veletek: a hős osztrák-magyar katonákkal!

Bajtársak, mutassátok meg a ravasz, szőszegő ellenségnek, hogy szívetek sziklaszilárd, öklötök acélkemény. Mutassátok meg a világnak, hogy elhatározásotok, lovagias gondolkodásotok és a legmagasabb Hadur és a Haza iránt bennetek lángoló nagy szeretet képesítenek titeket, hogy célotokat elérjétek: Tiporjátok le a becsstelen ellenséget!

Az Uristen mindig megvédte az igazakat és megbüntette a gonosztevőket! Győznötök kell, és győzni fogtok!

Sujtsatok tehát erős marokkal és öntudattól eltelve az olasz szövetség tiprókra!

Bizalommal üdvözöl benneteket
Parancsnokotok.

A második oldalon az olasz háborúval foglalkozik a lap és az olaszokra jellemző kis esetet közöl.

Az olasz háború.

Eredményes harcok a tiroli határon.

Forcellina di Montazzo közelében egy gyenge őrjáratunkat Eccavalle irányából egy kb. 150 ember erős ellenséges csapat megtámadott. A Tonalegerincen fekvő kis csapatunk által támogatva, sikerült az őrjáratnak a tizszer erősebb ellenséget, mely sok halottat és sebesültet vesztített, visszavonulásra kényszeríteni. Komolyabb harc foly le a Passo Paradison, hol az 5 ik alpesi ezred egy zászlóalja az őrségünk egy kis csapatát megtámadta. Több mint 100 halott és sebesült, köztük egy őrnagy, két százados és még két másik tiszt maradt ellenséges részről a porondon. Az ellenség többi része 43 foglyul ejtett emberének visszahagyásával megfutamodott. Részünkről csak egy halott volt, kit az olaszok aljas módon akkor ölttek meg, mikor a sebesültek kötözésével volt elfoglalva.

A lap többi részét is csupa eleven, érdekes dolgok töltik meg az összes harcterekről. Ugy, hogyha az olasz harctéren küzdő katonáink csak az Alpesi Magyar Hadiujságot olvassák, már abkól is teljesen tájékozva vannak mindenről.

Különben a lapnak legelső számában egy nagyon előkelő munkatárs, maga Jenő főherceg vezérezredes zárja le az érdekes közlemények sorozatát. A főherceg sorait is közöljük.

Katonák!

Ma van a custozzai csata 49-ik évfordulója! Emlékezzünk vitéz őseinkről és ujítsuk meg szent fogadalmunkat, hogy elődeinkhez méltóak leszünk ugyanazon ellenség előtt, mely ellen ők ma 49 éve oly dicsőséges győzelmet arattak.

Jenő főherceg,

vezérezredes.

A lap technikai kivitele is igen izléeses. A szellemi része dörgő ágyulóvések közt készül. A nyomdai munkát Klagenfurtban Leo János könyvnyomdájában teljesítik. Hogy ki a lap szerkesztője, az nincs a lapon közölve, úgy látszik ott nem dirigál az új sajtótörvény. Bizonyára ügyes ujságíró az illető, aki erre a nagyszerű munkára vállalkozott és azt oly pompásan oldotta is meg.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

A vármegye jövő évi élelmezése.

Fráter Barnabás alispán körrendelete.

Biharvármegye közlélmzéséről a múlt évben alig esett szó. Ennek főként az volt az oka, hogy a vármegyénél olyan kezekbe volt letéve ez a fontos ügy, hogy mindenki csak a legjobb eredményt várhatta. Kenyér- liszt, főzöliszt volt bőven. Hogy milyen bőven, annak illusztrálására megemlítjük, hogy egyes helyeken rekvirálva lévén a tengeri, a gazdák tiszta búzával etették a sertéseket. Igaz, hogy nem a hatósági búzából részesültek a hizók ebben az előkelő bánásmódban, de az mindegy. Fő, hogy a vármegye bőven volt a lisztnek. Egyes helyeken voltak ugyan nehézségek, ezek azonban nem a liszt, hanem a vasuti kocsik hiánya miatt fordultak elő.

A jövőben még ezeket a hiányokat is el akarja kerülni *Fráter Barnabás* alispán és tegnap már meg is tette az erre vonatkozó intézkedését. Az alispán rendeletet adott ki minden főszolgabírónak, hogy a megfelelő előmunkálatokat már most tegyék meg.

A rendelet szövege a következő:

Biharvármegye alispánjától.

11345—915. sz.

Minden Főszolgabíró urnak!

A vármegyei közlélmzés egy időnye immár befejeződik, jobbadán befejeződött és nem kellemes tapasztalatok fűződnek hozzá, mert el kell ismernünk, hogy a szükséges kenyérnek való nem volt akkor és oly mértékben rendelkezésre, mint amennyire és amikorra szükség lett volna reá, ezt első sorban a vasuti közlekedés lehetetlen állapota okozta, másodsorban, hogy a termény nem állott a kívánt és szükséges mértékben kellő időben jó előre tájékozva a szükségelt mennyiségről.

Most már a jövőre vonatkozólag más-ként kell a helyzetnek kialakulni, mert: a szállítás a Kereskedelmi Miniszter ur rendelkezése folytán, a vármegye közlélmzéséhez tartozó gabona és liszt szállítmányokra nézve elég tūrhető, a gabonát a jó termés miatt kellő mennyiségben beszerezhetem, előre biztosíthatom és főszolgabíró uron áll, hogy a fent harmadsorban felhozott és fenn-állott ok amennyire emberileg lehet kiküszöböltessék, e célból adom ki ezen rendeletem és elvárom, hogy ennek úgy köztisztviselői minőségük, mint hazafiságokból kifolyólag, és tekintettel ennek az ügynek nagy fontosságára, a legnagyobb odaadással és körültekintéssel fognak megfelelni.

Rendelem tehát, hogy községről-köz-ségre, az egész előjáráság részvételével, minden egyes családról állapítsák meg, hogy melyik rendelkezik az egész évre szükségelt gabonával, melyeknek van egy bizonyos időre gabonája (mint pl. részes arató vagy cséplőmunkás stb.) kik szereznek be szeptember 15-ig saját szükségletükre rövidebb vagy hosszabb időre megfelelő gabonát a mi vidéken utánjárással és ügybuzgalommal mind megtudható és így meglehetősen tisztán álland, mely családok azok, amelyek teljesen reászorulnak a lisztvásárlásra és melyek részben, s ennek alapján meg lesz állapítható, hogy azon községben mennyi lesz a rozs és buza lisztszükséglet a jövő évi termésig, sőt az is körülbelül megállapítható, hogy a szerint, hogy hányan és mennyi időre fedezhetik gabona szükségletüket, havonként mily arányban emelkedik a liszt szükséglet.

A községek által a legnagyobb gondossággal és tárgyilagosan, főszolgabíró ur szigorú ellenőrzése alatt készült számadások

alján a járás szükségletét állapítsák meg és ez fog nekem a közlelmezés fedezése és helyes vezetésére — remélem elég megbízható — alapul szolgálni.

A lelkiismeretes pontosság ez esetben azért is bir igen nagy fontossággal, mert ha reális szükségletnél többet mutatnak ki és én az ehhez képest szükséges gabonát biztosítom a vármegye részére, a kimaradt felesleg gabonán, vagy liszten csak nagy veszteség árán lehet tudni, míg ha kevesebbet mutatnak ki az utolsó időkben hiányzani fog az élelem, tehát igyekezzenek azon, hogy lehetőleg reális alapon történjék az egész művelet.

Nem kevésbé fontos, hogy az előirányzatok amennyire az ügy hátránya nélkül lehetőleg előbb elkészüljenek és hozzájáruljanak, hogy a gabonakészlet biztosítására az intézkedést idejében megtehessem.

Ugyancsak utasítom arra, hogy ha járási területén üzemben lévő nagyobb ipar-telep és kenyérsütőde van, ezzel is adasson be lisztigényes előirányzatot, oly kikötéssel azonban, hogy a kért mennyiséget minden körülmények között átvenni köteles.

Ezen egész művelet keresztülvitelére és a jelentések beadására, mint végső terminust folyó évi augusztus hó 10 ikét tűzöm ki és elvárom, hogy legkésőbb ezen határrapra, minden járás szükségletének végleges és pontos kimutatása birtokomban lesz.

Nagyvárad, 1915 július hó 13.

Fráter Barnabás,
alispán.

Az olasz harctereken.

— Saját tudósítónktól. —

Mig az eddigi háboruk a történelem tanúsága szerint egyszerre csak egy harctéren játszódtak le, addig a mostani világháboru színterét több, egymástól különálló ország-részek alkotják. Csak olvassuk el a mindennapi hivatalos jelentéseket s ott is láthatjuk: nyugati hadszíntér, délkeleti hadszíntér, délnyugati hadszíntér, déli hadszíntér s ehhez járulnak még a török háboru hadszínterei. S ahány hadszíntér, annyi változatossága a föld geológiai alakulatainak s annyi népfaj és népszokás. Leírásokból ismerjük már körülbelül az egyes harcterek terepviszonyait, legkevesebbet az olasz hadszínterről tudunk.

Ismerjük a Kárpátok zeg-zugos hegyhátaikat, Galícia síkságait és mocsaras lapályait, de nem ismerjük az Alpepek sziklameredkeit és nem ismerjük a tiroli népet.

Nem érdektelen tehát egy szemtanu leírása, egy olyan emberé, aki vitéz csapatokkal együtt küzdött a hűtlen brigantik ellen. Egy onnan visszatért honvédőrmester beszélte el a következőket:

— Harcoltam Galícia homokos lapályain és a Kárpátok erdővel borította vadonaiban, de ezek a terepek meg sem közelítik az olasz hadszíntér nehéz terepviszonyait. Egbenyuló, meredek és kopár hegyek, sziklatömbök, hasadékok és hóval fedett hegy-csuszok alkotják az egész vidéket. Az Isonzó völgyét is ilyen hegygerincek képezik, — lenn a tiszta, zöldeskék színű folyó, csaknem belőle nőnek ki a kopár sziklafalak. Itt árkot nem lehet ásni, itt a védelmet maga a természet alkotta szakadékok és kőhalmazok képezik. Legnehezebb feladatunk itt a munició szállító osztagoknak és a tréning osztagoknak van. Nincs itt sík terület, ahol hatásos támadást lehessen előkészíteni, s azt végrehajtani, ez a terep az elszigetelt guerilla harcokra való. Ezt bebizonyította már a tiroliak nemzeti hőse, Hoffer András, — akinek a példájára keltek most is fegyverre Tiroel békés és rendszerető polgárai, hogy megvédelmezzék országukat és jólétüket.

— Hogy milyen az olasz katona? Én óságos Istenem! erre a legnehezebb felelni.

Egyik ilyen, másik olyan. De mégis. Nagy hősök ők és bátrak addig, amíg harcolni nem kell, nagy garral és vitézséggel támadnak, amíg biztos fedezékekből meg nem szólalnak fegyvereink és ágyuink. Akkor elvesz a bátorságuk és a vitézségük, elvesztik a fejüket s pusztítjuk őket rakásra. Borzasztó, mennyit pusztítottunk el belőlük; sokszor a támadók ezrei fedték az állásaink előtti terepet s mennyi volt még a sebesültjük.

— Erről az oldalról biztosak lehetünk, itt meg fog történni az olaszok minden ereje s meglássa uram, eljön az idő, amikor mi lépünk fel támadólag és hiszem, hogy sikerrel; de akkor jaj az olaszoknak!

— Hogy hogyan élünk a harctéren? Jól. Más nemzetiségű bajtársainkkal testvéries együttlétben. Sokszor bár nem értjük meg egymás nyelvét, de megértjük egymás gondolatát.

— A tiroli és határmenti nép oly barátságos és kedves velünk szemben, amilyen fogadtatást nem is várhattunk.

— Nem dicsérhetem fel külön a magyar hősiességet, egyformán hősök és vitézek ott mindnyájan. Ott megtanulják majd az olaszok, hogy ne bántsd a magyart, de ne bántsd szövetségeseit, fegyvertársait sem. Ott meg fognak lakolni a hitszegő brigantik utódai esküszegésükért.

(k-i-)

Bary József a ravatalon.

Bary József kuriai bíró, törvényszéki elnök halála országszerte nagy részvétet keltett. A tegnapi nap folyamán igen sok részvét távirat és kondoleáló levél érkezett a gyászoló családhoz. A törvényszék nevében Ember Géza táblabíró küldött igen szép részvéttáviratot. Baróthy Pál vezető kir. ügyész a nagyvárad kir. ügyészség nevében intézett özv. Bary Józsefnéhez részvétlelet.

A délelőtt folyamán felkereste a gyászoló családot gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök, Mazurek Gyula titkár és Brém Lőrinc kanonok, irodavezető társaságában és névjegyük leadásával fejezték ki a gyászbeszéd fölötti megilletődésüket.

Délután 6 órakor a Vörös-Kereszt Jobbkéz osztálya nevében a következők kondoleáltak: Pallay Lajosné, Harmath Károlyné, Ljubinkovich Emilné, Hiemesch Frigyesné, Thury Lászlóné, Marian Emilné, Kőszeghy Józsefné, Sebessy Lili, Kőszeghy Andi.

Fráter Barnabás alispán levélben fejezte ki részvétét. Levelet küldtek még a gyászoló családnak Hubay Lajos és neje, Tóth Imre, dr. Petróczy Zoltán, Debreczy Imre és neje, Kérech Péter, Sarkadi Lajos, Ljubinkovich Emil, Hofbauer Pál, Wallner Ödöné, Mihelffy Lajos, gróf Lubinszkyne valamint nagyon sok városi és vármegyei notabilitás.

Táviratilag fejezték ki részvétüket Ujhelyi Péter vezérkari százados. Földessy Károly Budapest, Kepes Miklós táblabíró, Verner Kálmán árvaszéki elnök, Siket Traján postaigazgató, Karakas Albert, Szarka Sándor dr. Kemény Andor dr. Budapest és még igen sokan.

Gyászjelentést adott ki még a tegnapi nap folyamán a nagyvárad kir. törvényszék, a bihari református egyházmegye közönsége és a nagyvárad református egyházközség.

Dr. Adorján Emil és dr. Thury Kálmán a következő felhívást intézik az ügyvédi kamara tagjaihoz:

A nagyvárad ügyvédi kamara t. tagjait ezuton kérjük fel, hogy néhai Bary József kir. törvényszéki elnök ur temetésén az

ügyvédi kar részvétének és tiszteletének kifejezésül megjelenjen sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1915. évi július hó 25-én.
Dr. Adorján Emil az ügyvédi kamara helyettes elnöke; dr. Thury Kálmán az ügyvédi kamara titkára.

Orosz foglyok között.

Dübörögve, prűszkölve gurul be a pályaudvarra a vonat. Sorban, egymás után tiz kocsi. Van még több is, de ez a tiz nevezetes. Muszka ül benne, eleven muszka. Aratni jöttek, aratni az arany kalászos, piros pipacos magyar rónán, mert a mi fiaink, a mi embereink más rónán, vérvirágos rónán aratnak most.

A kocsi korlátjain kíváncsian könyökölnek a jó muszka legények, tekintetükből nem is tör elő az a bizonyos melancholia, amelyet már annyian megénekeltek. Utóvégre minek is busulnának? Inkább követik a magyar szólásmódot. Nagy a feje, busuljon a ló!

Azután eltoltatják őket a pályaudvar szélsőbb régióiba, ahol nincsenek kitéve anynyira a közönség érdeklődő tekinteteinek. Pedig az orosz nem bájja, ha bámulják.

Ott kint, ahol csak egy pár ácsorgó gyermek ólálkodott a vonat körül, ott beszéltem veük.

Függén, levstve az ismert orosz lustaságot ugráltak le s kocsiokról. Micsoda vegyes népség! Az egyik ismert sárgás zöld zubbony, s a mi szürke nadrágunk, a másikon ríktó vörös ing, amelyet valahol Galiciában halásztak, a harmadikon polgári ruha, a negyediken, ... de kitudná leírni ezt a nagy szinkaszt, amelyet az oroszok tömege alkot.

Oroszul persze nem tudok, megkérdeztem hát az egyik kíséző katonát, hogy tud-e valamelyik németül. Az ör rögtön mutat egy civilruhás alakot, aki nemcsak hogy tud németül, hanem valóságos német.

Odalépek hozzá. Az illető fiatal, szőke ember, nincs több 26 évesnél, szeméből igazi német határozottság, értelem sugárzik ki, de mindamellert erős pillantásokkal tekint körül. Csak tányéralaku sapkája mutatja, hogy orosz katona.

Megkérdelem tőle németül, hogy valóban nem orosz?

— Oh nem, én német vagyok Orosz-Lengyelországból — hangzik az udvarias válasz, miközben észreveszem rajta, hogy örül. Örül, hogy anyanyelvén beszéllek vele.

Elmondja aztán, hogy a háboru kitörése előtt Orosz Lengyelországban lakott s mint orosz lakos volt a cár katonája. Megpróbálta a szökést háromszor is, de egyszer sem sikerült. Így került aztán december havában Tarnow körül, mint orosz katona a mi fogóságunkba. Meg van elégedve helyzetével, de alig várja az időt — valamint a többi német nemzetiségű orosz katona is, hogy ismét Németország állampolgárai lehessenek. Most aratni jöttek Biharmegyébe.

Közben a beszélgetés alatt az orosz foglyok mind körülálltak bennünket s oly nagy érdeklődéssel hallgattak bennünket mintha értettek volna valamit az egészből. Pedig németül egy sem tudott közülök.

Borzasztó kíváncsi ez az orosz katona. Mihelyt észrevesz valamit, odarohan, úgy hogy az egész fogoly-sereg nem egyéb, mint több kisebb-nagyobb ember-gomolyag. Már a magyar katona nem ilyen, az még ha a kíváncsiság furja is az oldalát, mégis csak úgy fél szemmel tekint először oda, azután nagysokára mer odaoldalogni, ahol történik valami. Hiába, nem akarja, hogy kíváncsinak tartsák.

Egy kis fiúcska a fentebbi német katonának egy tréfás levelező lapot adott emlékül, amelyen az ántánt-ármádiát az osztrák-magyar és a német katona pofozza. Az oro-

szok rögtön oda bujtak s először leirhatatlan szemmeresztéssel vizsgálták a képet, de mielőtt észrevették rajta az orosz katonát is, jó kedvű kacajra fakadtak és vigan mutogatták egymásnak.

Gombjait mind eladja úgy, hogy csak egyiknek-másiknak van még mutatóba. Megvettem tőlük egyet s mindjárt egész sereg jött hozzám s kínálta sasos gombjait.

Máskülönbben ügyes emberek, igen soknak saját készítésű szalmakalapja van, teljesen az orosz katonasapka mintájára van csinálva.

Az egyik kíséző katoná, aki állandóan velük volt még a fogolytáborban is, csak azt panaszoja, hogy a tisztaságra nem a leg-többet adnak, s kényszeríteni kell őket a tisztálkodásra. Pedig láttam, hogy többen legelsőknek a kutat rohanták meg és eszeveszetten mosakodtak. De talán inkább a meleg miatt történt az egész, hűsítették magukat. A kíséző katoná is ezt mondta.

Hátrább többen félrehúzódnak közülök, s onnan néznek bennünket. Ezek már más fajta oroszok lehetnek. Már a hajuk, s tekintetük is olyan sötét.

A többiek pedig már nagyon is messze jöttek a kocsiktól. A kíséző fegyvertelen katoná, az „ápolójuk“. Csak rájuk kiált:

— Hátrább muszka az agarakkal —
— és a szelid szöke emberek gyorsan kotródnak visszafelé.

— Jobban félnek ezek tőlem, mondja az „ápoló“, mint a fegyveres őrtől. S büszkén tekint a hátráló muszka vitézekre . . .

Fényes győzelem a franciákon.

258 sebesületlen fogoly és nagy zsákmány.

Berlin, július 14. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Ma éjszaka a souchezi cukorgyár mellett újabb kézigránát támadást utasítottunk vissza. A franciák Troyen (Cronnetől keletre) és Perthes (a Champagneban) vidékén eredmény nélkül robbantottak fel néhány aknát. Kézi gránát tűzünk megakadályozta őket abban, hogy a robbantási helyeken megvessek lábukat.

Az Argonneokban egy német támadás sikerrel járt. Vicenne le Château-tól északra körülbélül 1000 méter szélességben elfoglaltuk a franciák harc vonalát. Egy tisztet 137 főnyi legénységet elfogtunk. Egy gépfegyvert és egy aknavetőt zsákmányoltunk. Brusheullestől délnyugatra csapataink rohammal elfoglalták az ellenség magaslati állását 3 km. szélességben és egy kilométer mélységben A 285-ös magaslat (La Fille Morte) birtokunkban van. 2581 francia, köztük 51 tiszt jutott sebesületlenül fogságunkba, ezenfelül 3-400 sebesült foglyot vettünk ápolásba. Zsákmányunk 2 hegyi ágyú, 2 revolver ágyú, 6 géppuska és nagy mennyiségű hadiszer.

Csapataink egészen a francia tüzérségi állásokig nyomultak előre és hasznavehetetlenné tettek 8 ágyút, amelyek most az ellenfelek harc vonalai közt állanak. Frezenberg mellett Yperntől északra lelőttünk egy angol repülőgépet.

Délkeleti hadszíntér.

A német csapatoknál nincs változás.

Keleti hadszíntér.

A Njemen és a Visztula közt csapataink Kalwarja tájékán Kolriótól délnyugatra Prasznyez mellett és Mlavától délre néhány helyi sikert értek el.

A német hadsereg felszabadulása Keleten.

Budapest, július 14. (Tud. cenz. táv.) Rotterdamból jelentik: A Times írja: Világos, hogy az oroszok a Bug-vonal mögé kénytelenek visszavonulni. Ez azt jelenti, hogy a németek több milliós hadseregüket a nyugati frontra viszik.

HÍREK

* **Katonai előléptetések.** A király Metzger Antal 70. és Imer Egon 37 ik gyalogezredbeli főhadnagyokat századosokká; Lalicz Máttyás, Mirkovics Radován és Bandl Béla 70., Farkas József 101., azonkívül lovag Csucini Emil 37 ik gyalogezredbeli hadnagyokat főhadnagyokká léptette elő.

* **Désy Zoltán mandátuma.** Budapestről jelentik: Désy Zoltán kerületében, a marosvásárhelyi második kerületben, a legközelebbi napokban kiírják a választást. Az alkotmánypárt jelöltje ifj. Ugron Gábor volt főispán.

* **A városi könyvtárbizottság ülése.** A városi könyvtárbizottsága tegnap délután 5 órakor tartotta meg rendes ülését, dr. Adorján Armin elnöke alatt. Megjelentek még: Rimler Károly polgármester, Bodnár János főkönyvtáros, Balogh Károly, Felicidés Lajos, Farkas Etelka, dr. Grósz Menyhért és Száhländer Károly. Elnök megemlítette, hogy az új könyvtárhelyiség a követelményeknek megfelel és praktikus berendezésű. Bodnár János a szokásos beszámolója közben megemlékezik a Bunyitay-féle könyvtár átvételéről, amely 2277 kötetből áll, s bejelenti, hogy ezek részére állványok beszerzése szükséges. Azután a költségvetést terjesztették még be s ezzel az ülés véget ért.

* **Tiszta búzából adják a főzölisztet.** Értesitem a városi közönséget, hogy folyó hó 16-ától kezdve a városi liszt-és élelmiszer-raktárakban, valamint a hatósági liszt-elárúsításával foglalkozó lisztkereskedőknél az eddig forgalomban levő 50 százalékos buza és 50 százalékos árpa keverékéből előállított főzöliszt helyett tiszta buza főzöliszt kerül eladásra. Ezen tiszta buza főzöliszt ára kilogrammonként 64 fillér. Nagyvárad, 1915. évi július 14-én. Lukács Ödön s. k., főjegyző.

* **A cséplések megkezdésének bejelentése.** A magyar királyi belügyminiszter urnak 2108/1915. számú rendelete alapján közlöm, hogy mindazok, akik Nagyvárad város határában benzinnel, petróleummal, villamos, vagy motorikus erővel hajtott cséplőgéppel, gőz-cséplőgéppel vagy járgányos cséplőgéppel a maguk, vagy más részére az 1915. évi termésből búzát, rozst, kétszerest, árpát vagy zabot csépelnek, kötelesek a fentemlített miniszteri rendelet értelmében a cséplés megkezdésének határidejét 3 nappal előbb a rendőrkapitányi hivatalnál (földszint, 35. számú szobában) bejelenteni. Mindazok, kik a bejelentési kötelezettséget elmulasztják, az 1912. LXIII. t. c. 15. §-ának második bekezdésében megjelölt hatóság által az 1914. L. t. c. értelmében megfelelő módon büntetett fognak. Nagyvárad, 1915. július 13. Reudőrfőkapitányság.

* Lábbadozó katonák hangversenye a Félix-fürdőben.

Nem csupa szomorúság a háború, nemcsak fájdalom és lehangoltságot hoz, hanem vigaszt is. A katonák igyekeznek a napokat nemcsak a harc terepen, de a barakkokban is könnyebben elviselhetőbbé tenni. Így a Vörös-Kereszt Egylet nagyváradai választmánya által fenntartott Félix-fürdői lábadozó kórházban ápolott katonák f. hó 18-án, vasárnap délután hangversenyt rendeznek. Ezen hangverseny egyes számain bájos urhölgyek és az ott ápolott harc osok fogják előadni. A bevételt a szegény sebesült katonák felségélyezésére fordítják. Hisszük, hogy a mi közönségünk a szegény sebesült katonák iránti jóindulatát és pártfogását ismét éreztetni fogja tömeges megjelenésével. A hangverseny részletes programját a közeli napokban fogja ismertetni a Vörös-Kereszt Egylet nagyváradai választmánya.

* Dr. Schwimmer Márton a hadiárváért.

Dr. Schwimmer Márton és felesége tegnap két hadikölcsön kötvényt küldött be Miskolczy Ferenc főispánhoz. A két kötvényt a küldők arra a célra szánták, hogy annak jövedelméből a belényesi hadiárvákat segélyezzék. Ha nem volnának belényesi hadiárvá, az esetben bármely biharmegyei községből való hadiárva megkaphatja a kötvény jövedelmét. A két kötvényt tegnap Fráter Barnabás alispánhoz küldte a főispán a további lépések megtétele végett.

* Bartsch Arnold százados hősi halála.

A nagyváradai köztisztviselőiben álló Bartsch családot súlyos gyász érte. Bartsch Arnold százados a 101-ik gyalogezredben, a harc terepen szerzett súlyos sebeiben folyó hó 4-én a lemergi kórházban elhalt. Haláláról a mélyen sujtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, a forrón szeretett áldott jó férj, gyermek, testvér és sógornak Bartsch Arnold százados a 101-ik gyalogezredben, a harmadosztályú katonai érdemkereszt tulajdonosa a harc terepen szerzett súlyos sebeibe folyó hó 4-én a lemergi kórházban történt gyászos elhunytát. Drága halottunk ideiglenesen Lembergben nyugszik, amíg a hazában örök nyugalomra nem helyezhetjük. Nagyvárad, 1915. július hó 14. Áldott legyen emlékezete! Özv. Bartsch Arnoldné szül. Bartsch Erzsike, neje. Bartsch János és neje szül. Greiziger Ludmilla, szülei. Özv. Bartsch Arthurné szül. Wurst Ilona, anyósa. Bartsch Janka férj. Nedoma Nándor, Bartsch Irma férj. Ivánka Imre, Bartsch Tilda, testvérei. Nedoma Nándor, Ivánka Imre, Tóth Mihály és neje, Bartsch József, sógorai.

* **Posta Biharfüreden.** Biharfüred telepén, Biharvármegyében Biharfüred elnevezéssel 1915. évi július hó 16-án a fürdő-idei nyitására azaz augusztus hó 31-éig teljes fel- és leadó szolgálattal s a magyar kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működő postahivatal lép életbe, mely hivatal postai összeköttetését a Bondoraszóráról Biharfüredre és vissza naponként egyszer közlekedő egyfogatú kocsiküldőnc postajarat útján fogja nyerni. Ezen postahivatal kézbesítési kerülete egyedül Biharfüred telepre terjed ki, mely telep közigazgatási szempontból Bondoraszó községhez tartozik.

* **Szeplő-májfolt ellen megbecsülhetetlen az YPO krém és szappan,** mely eltünteti a ráncokat, mittessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13-02.

* **Érdeklődők** szives tudomására, hogy itthon vagyok özv. Dr. Deákné Zsuzsa fogtechnika Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

* **Hus helyett együnk nemes gombát.** A mai háborús világban, a midőn a hus drága pénzen is alig szerezhető meg, — ennek ellensúlyozására a **Váradvelelencei kertészet vezetősége Nagyváradon, egy rendkívüli és nagy horderejű eszmét hozott felszínre, azt ugyanis, hogy a hus helyett együnk nemes (champignon) gombát, mely a húst legjobban pótolja.**

Előnye az, hogy bárki által igen csekély kiadással termelhető a pincének bármely sarkában vagy zugjában; egy □ méter gombatelep teljesen beültetve, 10 koronába kerül, s ez a telep kb. fél évig folyton hoz termést.

A vidékiek e telepítést költség kimelés miatt úgy eszközölhetik, ha több család a gombatelepeket egyszerre készíttetik el, s ez esetben a fenti cég egy szakképzett s e téren nagy gyakorlattal bíró megbízottját küldi, aki a telepeket elkészíti s a további utasítást megadja. Azok, akik e telepeket maguk szeretnék elkészíteni, a fentjelzett cégnél kaphatnak biztos és kipróbált fogamzást gombacsirát, kiléknént 3 koronáért, a legpontosabb utasítással együtt. Egy □ méter telephez 1 1/2 kg. csira szükséges.

A gomba mikénti és változatos elkészítési módjáról kívánatra részletes utbaigazítás is kapható.

A termelés megkezdésének most van az ideje.

* **Forolin** biztos és gyors hatású háziaszer kéz- és lábizzadás ellen üdit! szagtalan! nem zsíros! nem ragad! Ára 1 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B. Rimanóczy palota.

* **Aszódinál** a katonaság az egész vonalon vásárol csokoládét, kávé, teát, rumot, konyakot, likőröket, borovicska pálinkát, szardiniát, leveskockát, buskonzerveket, sajtot, lipthó-turót, szalámit, kaviárt, hűsítő- és üdítőcukorkákat, gyengélkedőknek valódi málna szörpöt, munkásnépnek, hol a hus drága, ajánlok friss sós heringet nagyban is, raktáron befőzőcukor, kocka- és daráltcukor, mazsola, mardula és finom dió, kétszersült és gyermekeknek piskóta, szágó, kakaó, zabliszt, rizliszt, burgonyaliszt, tapió, egyidejűleg ajánlom Aszódinál reklám kész darált kávémat, negyedkiló 85 fillér. A vásárló közönséget meghívom augusztus 1-jei vásárlásra, az árak a régié. Aszódinál Mihály Sas palota, Kossuth-utca, Telefon 635. szám.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

* **Egy két hold nagyságú** kert egyben, vagy részletekben bárminő célra közel mind a két piachoz jutányosan kiadó, november 1-től. A kerthez egy kis lakás is van. Cim a kiadóban.

x **Mindennemű molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay utca 11. száma házában AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál.

SPORT

Arad-Nagyvárad. A NAC vasárnap-i footballmérkőzésének programja újabb érdekességgel kínálkozik. Ez alkalommal az aradi 33. gyalogezrednek a nagyvárad-i tartalékos tiszti iskolába beosztott önkéntesei-

ből válogatott football csapata fog bemutatkozni a NAC csapatával való mérkőzésben. A csapat kapitánya *Russu*, az Aradi A. C. hírneves játékosa, kinek kiváló kvalitásai még élénk emlékezetében vannak sportközönségünknek abból az időből, amikor a Szegedi A. C. és az Aradi A. C. csapatai az ezüst labdáért mérköztek a Rhédey-kerti Sport-téren. A csapatban csupa kitűnő aradi és délvidéki játékos van és az osztrák csapatok ismételt szereplése után most alkalma lesz közönségünknek ismét egy erős magyar csapat hamisítatlan játék stílusában gyönyörködni. A mérkőzést a NAC a tüdőbeteg katonák szanatóriuma javára rendezti, ez a magasztos cél bizonyára a legszeleesebb körülményeket fogja megszerezni a sportszempontból is föltöbb vonzó versenynek.

Legujabb táviratok.

Jegyzékünk az Unióhoz.

Budapest, július 14 (Saját tudósítónktól.) Külügyminiszteriumunk az Unió bécsi nagykövetének átadta jegyzékünket. A jegyzék rámutat a következményekre, amelyeket Amerika a hadianyag szállításával teremtett. A monarchia és Németország Amerikától teljesen el van zárva.

Amerika semlegessége egyforma rendszabályozást igényel. A muni-ciókivitel a semlegességnek nem felel meg. Teljesen elegendő volna az antantnak történő élelmiszerek, nyersanyagok kivitelének eltiltása. Az Unió feladata legitim a tengeri kereskedés biztosításáért sikra szállani.

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, július 14. A főhadszállás közli: A kaukázusi fronton az ellenségnek az Arax vidékén lefolyt harcokban szenvedett veszteségét halottakban és sebesültekben kétezer emberre becsülik. A harc az ellenség visszavonulásával végződött.

A Dardanella-fronton az ellenség jul. 12-én reggel Ari-Burnu mellett heves tüzérségi és gyalogsági tüzelés után bombák dobálásával előnyomulást kísérelt meg jobbszárnyunk ellen, a támadás azonban tüzelésünkben összeomlott és az ellenség visszavonult. A menekülők egyrésze szakadékokba zuhant. Sok löszert és egyéb hadiszert zsákmányoltunk.

Sed il-Bahr mellett az ellenség ugyan ezen nap reggelén mindkét szárnyának heves tüzérségi tüzelése után támadást kísérelt meg jobb és bal szárnyunk ellen, melyet flottájának egyrésze támogatott. Az ellenség háromszor kísérelte meg a támadást jobbszárnyunk ellen, de súlyos veszteségekkel visszavertük őket. A balszárnyon lövészárokharcra fajult a küzdelem, amely eredmény nélkül éjfélig tartott. E szárnyon két gépfegyvert zsákmányoltunk. Jóllehet az ellenség a tegnapi csatában mintegy hatvanezer gránátot pazarolt el és súlyos veszteségeket szenvedett, semmiféle eseményt nem ért el.

Kormányválság Oroszországban.

Budapest, július 14. (Saját tudósítónktól.) A Lokalanzeiger jelenti Pétervárról: **Sassanov lemondása** küszöbön áll. Utóda a **kadetpárti Walkszkij** lesz.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

A várad-szöllősi róm. kath. plebánia

75 kat. hold tagbirtoka

mely 10—12 hold kaszáló kivételével kitűnő szántó föld, alsó részével a pece mellett 1/4 órányira Nagyváradtól 1915. okt. 1-től hat egymás után következő évre felles művelés alá, vagy esetleg

haszonbérbe kiadó. Felvilágosítással szolgál a várad-szöllősi plebánia hivatal.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

14455—1915 szám.

Hirdetmény.

A rendőrkapitányi hivatal a közönség tudomására hozza, hogy mindazok, akik szökevény hadifoglyokat közvetlenül elfognak és mindazok, kik oly adatokat juttatnak a hatóságok tudomására, amelyek szökött hadifoglyok kézrekerítését teszik lehetővé; a cs. és kir. hadügyminiszter ur részéről 10—25 korona jutalomban részesülnek.

Nagyvárad, 1915 június 30.

Rendőrfőkapitányság.

4453—1915. eln. sz.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság H. A. számu rendelkezése folytán közhírré teszem, miszerint nemcsak a cs. kir. osztrák államvasutak, valamint Ausztria nagyobb magán vasutai, köztük a Dél-vasut (ez magyarországi vonataira is) a Bosznia-Hercegovinai vasutak, a Kassa-Oderbergi vasut és a cs. és kir. Banjaluka-Doberlini vasut, hanem ezentul a m. kir. államvasutak is és a magyar helyi vasutak többsége megengedték, hogy a sebesült és megbetegedett katonák hozzátartozói, azok látogatása alkalmával oda és vissza 50 százalékos jegykedvezményvel utazhatnak. E kedvezmény Magyarországon korlátozva van a III. kocsiosztályra. Ezen utazási kedvezmény csak a sebesült és beteg katonák szülőit, feleségeit, gyermekeit és testvéreit illeti és a politikai hatóságok (illetve rendőrhatalóságok, községi, valamint lelkészi hivatalok) megfelelő igazolása alapján kérelmezhető a személypénztáraknál.

Nagyvárad, 1915. július 5.

Rimler Károly
polgármester.

Bevonulási hirdetmény.

A honvédelmi miniszter a következő bevonulási hirdetményt bocsátotta ki:

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1886. évi XX. törvények alapján történt általános behívása folytán

az 1896. évben született, valamint az 1878. évtől 1890. évig bezárólag született, továbbá az 1892., 1893. és 1894. évben született népfölkelésre kötelezett — nemkülönben a népfölkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján ki-rendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajásárok, stb.), ha a folyó évben megtartott népfölkelési bemutató szemlén vagy utóbemutató szemlén vizsgáltattak meg, illetőleg az elrendelt bemutató pótszemlén újra vizsgáltattak és népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak

1915. évi július 15-én

— amennyiben névszerint felmentve nincsennek — népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő illetőleg es. kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfölkelés behívása folytán kiterjed mindazon 1878. évtől 1890. évig bezárólag született és 1892., 1893. és 1894. évben született osztrák állampolgárokra is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évi június 18. a és július 12-ike közötti időben megtartott népfölkelési bemutató szemlén újra megvizsgáltattak és a népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egy-évi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely szünetelési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi július 15-én bevonulni kötelesek.

A fentemlített korosztályokba tartozó azon hivatásos gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálatra, kik a mezőgazdasági (arató, cséplő, kaszáló stb.) gőz- vagy motorgépeknél alkalmazva vannak, beigazolt alkalmaztatásuk esetében saját kérelmükre az illetékes kiegészítő parancsnokság által 1915. évi szeptember 15-éig elhalasztatik.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, evőesztét, aprólékos kéziszerkeket és 2 napi élelmet hozzanak magukkal.

Ezen felszerelési tárgyak, amennyiben a katonai szolgálatban használhatókna minősítettnek, értékük szerint meg fognak térítettetni.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfölkelési igazolványi lap azonban a vasuti-, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon behívott népfölkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetett elő s a katonai behívás iránt tanusított engedetienség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c.

4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattestet maga választ-hatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthez kérheti felvételét, a hová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Kelt, 1915. évi június havában.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

14003—1915. sz.

Hirdetmény.

Az állami mértékhitelítő hivatal f. évi 186 számú megkeresése értelmében közhírré teszi, hogy Olaszi városrész és a Szőlőhegyre nézve az 1915. évi időszakos mértékhitelítés a következő sorrendben fog megtartatni: Az a. b. betűkkel kezdődő nevek július 6. án c. e. betűvel kezdődők július 7. én f. betűvel kezdődők július 8.—9. én. g. betűsők július 10. én h. i. betűvel kezdődők július 13.—án. k. betűvel kezdődők július 14. én és 15.—én. l. m. betűvel kezdődők július 16. 17. o. r. betűsők július 20. 21. s. sz. betűvel kezdődők július 22. 23.—án. t. z. betűvel kezdődők pedig július 24. 27.—én.

Felhívom ennél fogva az olaszi-i városrészben és a szőlőhegyen lakó összes kereskedők, iparintézetek és ipartelepek tulajdonosait, hogy az időszakon hitelítésre kötelezett mértékeiket a fent jelzett napokon az Állami mértékhitelítő hivatalnál mutassák be, mert ellenkező esetben 200 koronától 800 koronáig terjedhető pénzbüntetés és 8 napig terjedhető elzárással büntetettnek.

Nagyvárad, 1915. június 26.—án.

Rendőrfőkapitányság.

13014/915. szám.

Hirdetmény.

Belügyminiszter ur 29166—VII. d/1915 számú körrendelete alapján figyelmeztetem a város közönségét, hogy a vasuti állomásokon átvonuló katonaságnak szeszes italokat sem pénzért, sem ajándékképpen ne adjanak, mert eme rendelkezés betartását szigorúan ellenőriztetem s az ellene vétők megbüntetésére végett intézkedni fogok.

Nagyvárad, 1915. június hó.

Rendőrfőkapitányság.

Hirdetmény.

A háborus állapot bekövetkezése óta, de különösen az utóbbi időben városunkban is sűrűn merültek föl panaszok az érc váltópénz hiánya miatt, dacára, hogy a magyar kir. pénzverő hivatal a háborus állapot bekövetkezése óta teljes munkaképességének felhasználásával állandóan vert egy koronás, tiz és két filléres ércpénzérmekeket.

Ennél fogva már eddig is tetemes mennyiségű új váltópénz került forgalomba — a fennforgó hiányt azonban mégse sikerült megszüntetni. Ennek a sajnálatos és az ipari, kereskedelmi forgalom, a közgazdasági élet megbénítására vezető körülménynek — az oka abban leli magyarázatát, hogy a lakosság egy része a váltópénzérmekeket elrejté és azokat ily módon kivonva a forgalomból, a hazai közgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek mérhetetlen kárt okoz.

Sajnos, hogy a lakosság ily irányú magatartásához hozzájárulnak azok a lelketlenül terjesztett valótlan rémhírek és amelyek a bankjegyek elértéktelenedésével ijeszti meg a tájékozatlan közönséget, holott a bankjegyek a koronaérték pénzérmeivel és ennél fogva a váltópénzérmekekkel is teljesen egyenlő értékűek, azok érték esőkénéséről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek.

Ösmerve a nagyváradi közönség mindig humánus és minden nemes cselekedetben elől járó áldozatkészségét, talán fölösleges is hangsúlyozni, hogy a váltópénzérmekek elrejtése és azoknak a forgalomból való kivonása és ezáltal a hazai közgazdaság, a pénz és értékforgalom, nemkülönben a hazai kereskedelem és ipar megbénítása hazafiatal, lelkiismeretlen cselekedet, amely nemcsak mindnyájunk megvetését, de a legszigorubb megróvását és megtorlását érdemli meg.

Akkor, amikor a jelen viszonyok között hazánkban, városunkban a közönség minden hazafias cselekedetére szüksége van, amikor a közönség minden rétegének át kell érezni, hogy a maga szűkebb pátriájának katonája a polgári foglalkozásban: az elrejtett pénzérmekek forgalomba hozatala is hazafias kötelessége a hazug mesékkel elámitott és félrevezetett közönségnek; annál is inkább, mert az elrejtett érmek forgalomba hozatala elsősorban is a nagyközönség minden rétegének érdekében áll.

Nagyvárad, 1915. június 27.—én.

Rendőrfőkapitányság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendezés nélkül házhoz szállítjuk! Egész éjjel ügyeletes szolgálat!

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok

1/4. méretű minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Czillér nagyáruháza

Nagyvárad

Idény eladása bevégzett leltár után.

Mit jelent e szó: Leltár?

A leltár vagy évszámolat olyan fogalom, mely a kereskedő üzleti forgalmának évi eredményét mutatja. — Ezért igen fontos az a körülmény, hogy zárlat idején

minél kevesebb áru legyen

a leltárban kimutatható.

E gondolattól vezérelve

14 rendkívüli olcsó nap

július hó 16-tól július hó 31-ig

rendezését határoztam el, hogy dacára a mai folytonos áremelkedésnek és áruhiánynak, kellő időben felszerelt raktáram mellett tisztelt vevőimnek ezen rendkívüli előnyös bevásárlási alkalmat nyújthassam. Tisztelettel

CZILLÉR IMRE.

A következő áruk kerülnek eladásra:

(Az itt fel nem sorolt árukat tessék az üzletben kérni.)

Ruhaselymek gyönyörű mintákban
 Grenadin és Etamin a legszebb kivitelben
 Himzett és Madeira batistok
 Delain, Zephir és cartonok
 Fürdőruhák, tricók, köpenyek és sapkák
 Blousok, kötött selyem kabátok
 Női és férfi gummi köpenyek
 Fehérnemű vászon és asztalnemű
 Baby-kelengyék legolcsóbban
 Ing, gallér, kézelők, nyakkendők

Harisnyák, keztük 30 fillértől
 Gyermek-tricók, uszónadrágok 40 fillértől
 Ridicülök nagy mennyiségben 1'80 f-től
 Nap- és esőernyők 2'80 fillértől
 Zsebkendők 15 fillértől
 Linó és batist gallérok 70 fillértől
 Batist, lüster és cloth Kötények 1 K-tól
 Fűzővédők batist és tüllből 1'80 fillértől
 Nyári pique és tricó takarók
 Szőnyeg, függöny és paplanok

Katonai felszerelések nagy választékban.